20.1.2023

VM / Vero-osasto

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunnan verojaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 310/2022 vp)

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto on pyytänyt valtiovarainministeriön vero-osastolta vastinetta hallituksen esitystä HE 310/2022 vp koskeviin kirjallisiin lausuntoihin.

Tulli, Verohallinto, Suomen Punainen Risti, Kirkkohallitus sekä Ahvenanmaan maakunnan hallitus ovat antaneet verojaoston pyynnöstä lausunnot.

Lausunnon antajat pitivät hyvänä, että arvonlisäverolakiin lisättäisiin arvonlisäverodirektiivin edellyttämä verovapautus, jossa yleishyödyllisille yhteisöille ja uskonnollisille yhdyskunnille annettaisiin oikeus saada palautuksena hankintaan sisältyvä arvonlisävero Yhteisön ulkopuolelle avustustoimintaa varten viedyistä tavaroista. Suomen Punainen Risti esitti lausunnossaan, että verovapautus tulisi toteuttaa suorana verottomuutena, ja että verovapautta tulisi soveltaa taannehtivasti. Kirkkohallitus piti hyvänä, että esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin oli tarkennettu avustustoiminnan jatkuvaluonteisuutta ja toi lausunnossaan esiin, että kansainvälinen diakonia on osa seurakuntien lakisääteistä tehtävää.

Suomen Punainen Risti esitti lausunnossaan myös, että direktiivi ei edellyttäisi perustarvikkeiden maahantuonnin verovapautuksen kaventamista.

Ahvenanmaan maakunnan hallitus huomautti Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisistä tuonneista suoritettavan veron ja sen perusteella tehtävän vähennyksen ajallista kohdistamista koskevan muutoksen osalta, että tulisi huomioida se seikka, että tuonnissa on mahdollista soveltaa kausi-ilmoitusmenettelyä.

Valtiovarainministeriö toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Avustusjärjestöjen vientejä koskevan verovapautuksen toteuttamistapa ja voimaantulo

Arvonlisäverodirektiivi mahdollistaa avustusjärjestöjen vientejä koskevan vapautuksen toteuttamisen joko suorana verottomuutena tai palautusmenettelyä soveltaen. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että verovapautus toteutettaisiin palautuksena. Keskeinen palautusmenettelyä puoltava syy on se, että tavaroiden lopullinen käyttötarkoitus ja -paikka ei välttämättä ole vielä tiedossa siinä vaiheessa, kun hankitaan avustustoiminnassa tarvittavia tavaroita. Tällaisessa tilanteessa esityksessä ehdotettava, yksinomaan Yhteisön ulkopuolelle vietäviä tavaroita koskeva verovapautus voitaisiin myöntää ainoastaan palautusmenettelyä soveltaen. Mikäli tavaroita hankittaessa ei vielä ole tiedossa, tullaanko kyseiset tavarat viemään Yhteisön ulkopuolelle avustustoimintaa varten vai käyttämään muunlaisessa avustustoiminnassa, verottomuuden edellytysten täyttyminen hankinnan osalta ei ole tiedossa. Palautusmenettelyn voidaan myös arvioida olevan vähemmän altis väärinkäytöksille. Verohallinnon arvion mukaan palautusmenettelyn käyttöönottamisesta aiheutuvat tietojärjestelmien muutostarpeet olisivat vähäisiä.

Hallituksen esityksessä esitetään, että verovapautus tulisi voimaan 1.7.2023. Palautusoikeus koskisi voimaantulopäivänä tai tämän jälkeen tehtyjä hankintoja. Palautusta voitaisiin kuitenkin hakea vasta 1.1.2024, jotta Verohallinto ehtisi toteuttaa tarvittavat muutokset tietojärjestelmiin. Esityksessä ei ole ehdotettu verovapautuksen soveltamista taannehtivasti, koska tämä olisi haastavaa hallinnollisista ja valvonnallisista syistä. Vapautuksen edellytysten toteamisen on arvioitu olevan vaikeaa jälkikäteen.

Avustustoiminnan jatkuvaluonteisuus

Oikeus palautukseen koskisi tilannetta, jossa tavarat viedään Yhteisön ulkopuolelle osana yleishyödyllisen yhteisön tai uskonnollisen yhdyskunnan harjoittamaa Yhteisön ulkopuolelle suuntautuvaa ja luonteeltaan jatkuvaa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa. Toimintaa voitaisiin hallituksen esityksen mukaan pitää jatkuvaluonteisena esimerkiksi silloin, kun tarkoitus harjoittaa Yhteisön ulkopuolelle suuntautuvaa hyväntekeväisyys- tai avustustoimintaa ilmenee järjestön toimintasuunnitelmasta tai -ohjelmasta taikka säännöistä. Palautusoikeus koskisi myös kertaluonteista materiaaliapua tietyn katastrofin uhreille silloin, kun katastrofiavun antaminen on osa järjestön säännönmukaista toimintaa. Verohallinto ratkaisee, miten palautusta koskevia säännöksiä sovellettaisiin tietyssä yksittäisessä tapauksessa.

Perustarvikkeiden maahantuonnin verovapautusta koskeva täsmennys

Hallituksen esityksessä esitetään, että arvonlisäverolain 94 §:n perustarvikkeiden maahantuontia koskevaa verovapautusta täsmennettäisiin siten, että maahantuonti olisi verotonta sillä edellytyksellä, että tavarat on saatu ilmaiseksi. Maahantuontidirektiivin 43 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan

maahantuonnissa on vapautettava verosta valtion laitosten tai toimivaltaisten viranomaisten hyväksymien muiden avustus- tai hyväntekeväisyysjärjestöjen vastikkeetta hankkimat ja maahan tuomat puutteenalaisille henkilöille vastikkeetta jaeltaviksi tarkoitetut perustarvikkeet. Maahantuontidirektiivin mukaan verosta voidaan siten vapauttaa ainoastaan vastikkeetta hankittujen perustarvikkeiden maahantuonti. Ehdotettu muutos vastaisi maahantuontidirektiiviä.

Hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia avustus- tai hyväntekeväisyysjärjestöjen tuomien perustarvikkeiden tuontitullittomuuteen.

Ahvenanmaan maakuntaa koskevista poikkeuksista arvonlisävero- ja valmisteverolainsäädäntöön annetun lain (erillislaki) 25 a §

Hallituksen esityksessä on ehdotettu, että erillislain 25 a § kumottaisiin tarpeettomana. Tulli tekee nykyisin tullauspäätökset myös Ahvenanmaan ja muun Suomen välisten tuontien osalta, joten myös tältä osin voitaisiin soveltaa ajallista kohdistamista koskevia arvonlisäverolain 135 a §:n 2 momentin ja 141 §:n 4 kohdan yleissäännöksiä. Säännösten mukaan maahantuonnista Verohallinnolle suoritettava ja vähennettävä vero kohdistetaan sille kalenterikuukaudelle, jonka aikana tullauspäätös on annettu.

Ahvenanmaan maakunnan eduskunnalle antamassa lausunnossa (ÅLR 2022/10688) on todettu, että Ahvenanmaan maakunnan hallitus edellyttää, että lakiehdotuksen valmistelussa otetaan huomioon maahantuojan mahdollisuus ilmoittaa maahantuonnista kausi-ilmoituksen avulla. Jos lakiehdotuksen valmistelussa ei ole otettu huomioon maahantuojan mahdollisuutta kausi-ilmoitukseen, maakunnan hallitus esittää, että lakiehdotusta tulisi tältä osin täydentää.

Kyseessä olevasta kausi-ilmoitusmenettelystä säädetään Tullin määräyksessä 2/2022 (Unionitavaroiden tulliselvitysmuodollisuuksista Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen välisissä tavarakuljetuksissa). Määräyksen mukaan kausi-ilmoitukseen perustuva ilmoitusmenettely on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitynyt tuoja kirjaa tavaran saapuneeksi varastokirjanpitoonsa esittämisvaiheessa ilmoitetun kuljetusasiakirjan tai kauppalaskun tunnistetiedolla. Toisessa vaiheessa arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitynyt tuoja antaa viimeistään tuontikuukautta seuraavan kuukauden viimeisenä päivänä kausi-ilmoituksen.

Tulli tekee tullauspäätökset myös kausi-ilmoitusmenettelyn osalta ja tullauspäätös tehdään tulli-ilmoituksen hyväksymisen jälkeen. Kausi-ilmoitusmenettelyssä voidaan soveltaa ajallista kohdistamista koskevia arvonlisäverolain 135 a §:n 2 momentin ja 141 §:n 4 kohdan yleissäännöksiä. Ehdotusta ei siten ole tarvetta täydentää tältä osin.

Osastopäällikkö, ylijohtaja	Terhi Järvikare
Erityisasiantuntija	Pauliina Pitkänen